Додаток

ІНФОРМАЦІЯ
про здійснення Адміністрацією Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України державної регуляторної політики у 2019 році

Державна регуляторна політика протягом 2019 року здійснювалася Адміністрацією Держспецзв'язку з метою виконання Адміністрацією Держспецзв'язку основних завдань та зосереджувалась на формуванні та реалізації державної політики у сферах:

функціонування, безпеки та розвитку державної системи урядового зв'язку та Національної системи конфіденційного зв'язку (далі - НСКЗ);

телекомунікацій і користування радіочастотним ресурсом України;

криптографічного та технічного захисту інформації;

захисту в кіберпросторі державних інформаційних ресурсів та інформації, вимога щодо захисту якої встановлена законом, кіберзахисту критичної інформаційної інфраструктури.

Зазначені завдання виконувалися шляхом розроблення Адміністрацією Держспецзв'язку проєктів регуляторних актів, відстеження результативності та перегляду регуляторних актів, розробником яких є Адміністрація Держспецзв'язку.

У 2019 році згідно Плану діяльності Адміністрації Держспецзв'язку з підготовки проєктів регуляторних актів на 2019 рік, затвердженого Головою Держспецзв'язку 14.12.2018, зареєстрованого 14.12.2018 за № 18/02-3954, було передбачено розробку проєктів 33 регуляторних актів (Законів України – 4, постанов Кабінету Міністрів України – 12, наказів Адміністрації Держспецзв'язку – 17).

Протягом звітного періоду розроблено 4 регуляторних акти Кабінету Міністрів України, видано спільний наказ Адміністрації Держспецзв'язку та наказ Адміністрації Держспецзв'язку. 4 завдання виключено з Плану, а строки виконання інших 14 завдань перенесено на 2020 рік.

Усі проєкти регуляторних актів розроблялися Адміністрацією Держспецзв'язку із дотриманням єдиного підходу до їх підготовки. Зазначені акти в установленому порядку проходили процедуру оприлюднення з метою одержання зауважень і пропозицій від фізичних та юридичних осіб, їх об'єднань.

Повідомлення про оприлюднення проєктів регуляторних актів та аналізи регуляторного впливу цих документів розміщувалися на офіційному вебсайті Держспецзв'язку.

Опрацювання зауважень та пропозицій, отриманих від фізичних і юридичних осіб, їх об'єднань, здійснювалось відповідно до вимог законодавства.

Деякі проєкти регуляторних актів розглядалися на засіданнях Громадської ради при Адміністрації Держспецзв'язку та доопрацьовувалися з урахуванням наданих пропозицій.

Відстеження результативності дії регуляторних актів здійснювалося відповідно до Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», Методики відстеження результативності регуляторного акта, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 11.03.2004 № 308, та у строки, визначені Планом-графіком відстеження Адміністрацією Держспецзв'язку результативності регуляторних актів на 2019 рік, затвердженим Головою Держспецзв'язку та зареєстрованим 10.01.2019 за № 18/02-39.

Звіти про відстеження результативності регуляторних актів розміщувалися на офіційному вебсайті Держспецзв'язку та надсилались до Державної регуляторної служби України.

Структуру розділу «Регуляторна діяльність» офіційного вебсайту Держспецзв'язку удосконалено відповідно до рекомендацій ДРС.

Відповідно до вимог статті 7 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» та з метою дотримання принципів прозорості та передбачуваності регуляторної політики в Адміністрації Держспецзв'язку затверджено План діяльності Адміністрації Держспецзв'язку з підготовки проєктів регуляторних актів на 2020 рік, затверджений Головою Держспецзв'язку 12.12.2019, зареєстрований 13.12.2019 за № 18/02-1913, який розміщено на офіційному вебсайті Держспецзв'язку.

Підготовка проєктів регуляторних актів стосовно функціонування Національної телекомунікаційної мережі та Національної системи конфіденційного зв'язку

1. З метою створення правових основ функціонування Національної телекомунікаційної мережі (далі - НТМ), для врегулювання питань оперативного управління її ресурсами, критеріїв, правил та вимог щодо надання послуг, їх тарифікації, відшкодування витрат державного бюджету на утримання НТМ, розроблено *проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Деякі питання функціювання Національної телекомунікаційної мережі»*, якою передбачено затвердження Порядку функціонування Національної телекомунікаційної мережі та Правил надання послуг, які надаються з використанням Національної телекомунікаційної мережі.

За результатами зовнішнього погодження проєкт регуляторного акта отримав значну кількість зауважень та пропозицій, які розглянуто та більшість враховано в рамках міжвідомчих узгоджувальних нарад та консультацій із заінтересованими органами.

У зв'язку з необхідністю доопрацювання проєкту регуляторного акта роботу над ним буде продовжено у 2020 році.

2. З метою приведення наказу Адміністрації Держспецзв'язку від 23.05.2016 № 346 «Про затвердження Порядку прийняття рішень щодо визначення операторів інформаційно-телекомунікаційних систем (мереж) Національної системи конфіденційного зв'язку», зареєстрованого в

Міністерстві юстиції України 05.08.2016 за № 1097/29227, у відповідність із вимогами статті 21 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності», розроблено *проєкт наказу Адміністрації Держспецзв'язку «Про внесення змін до наказу Адміністрації Держспецзв'язку від 23.05.2016 № 346»* (наказ видано 19.12.2018 за № 766 та зареєстровано в Міністерстві юстиції України 15.01.2019 за № 50/33021).

Підготовка проєктів регуляторних актів у сфері криптографічного та технічного захисту інформації

Ситуація, яка склалася у 2019 році у сфері технічного та криптографічного захисту інформації, потребувала упорядкування державного регулювання господарських відносин та обумовила необхідність удосконалення нормативно-правової бази у частині:

уніфікації процедур підтвердження відповідності у сфері криптографічного та технічного захисту інформації та наближення їх до процедур, визначених стандартами Європейського Союзу;

удосконалення механізмів проведення державної експертизи у сфері технічного захисту інформації;

розробки Технічного регламенту на засоби криптографічного захисту інформації.

Крім цього, виникла необхідність у приведенні наказу Адміністрації Держспецзв'язку від 16.05.2007 № 93 «Про затвердження Положення про державну експертизу в сфері технічного захисту інформації», зареєстрованого в Мін'юсті 16.05.2007 за № 820/14087, у відповідність із вимогами законодавства.

Протягом звітного періоду підготовлено проєкти всіх запланованих регуляторних актів, а саме:

проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України»;

проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Правил забезпечення захисту інформації в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах»;

проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Технічного регламенту засобів криптографічного захисту інформації»;

проєкт наказу Адміністрації Держспецзв'язку «Про встановлення вимог з безпеки та захисту інформації до кваліфікованих надавачів електронних довірчих послуг та їхніх відокремлених пунктів реєстрації»;

проєкт наказу Адміністрації Держспецзв'язку «Про затвердження Змін до деяких наказів Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України», з метою приведення власних нормативно-правових актів у відповідність із Законом України «Про електронні довірчі послуги».

1. *Проєкт Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України»* розроблено відповідно до Концепції Загальнодержавної програми адаптації

законодавства України до законодавства Європейського Союзу, схваленої Законом України від 21.11.2002 № 228-IV, щодо розвитку законодавства України у напрямку його наближення до законодавства Європейського Союзу та створення правової бази для інтеграції України до Європейського Союзу.

Метою законопроєкту є уніфікація процедур підтвердження відповідності у сфері криптографічного та технічного захисту інформації та наближення їх до процедур, визначених стандартами Європейського Союзу; уточнення поняття «державні інформаційні ресурси» для однозначного віднесення інформації до таких ресурсів.

2. *Проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Правил забезпечення захисту інформації в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах»* передбачає:

визначення терміну – «недокументовані функції»;

норми щодо обов'язкового погодження технічних завдань на створення КСЗІ, призначених для захисту державних інформаційних ресурсів, Адміністрацією Держспецзв'язку;

норми щодо додаткової процедури перевірки програмних засобів на наявність не документованих функцій в рамках проведення державної експертизи в галузі технічного захисту інформації;

норми щодо застосування засобів ЕОТ в захищеному виконанні для обробки інформації, що становить державну таємницю;

доповнення, шляхом уточнення права військових формувань та підрозділів, які належать до сфери їх управління, організовувати проведення державної експертизи в сфері технічного захисту інформації для власних потреб.

Також зазначеним проєктом регуляторного акта виключаються вимоги щодо наявності у виконавця робіт із створення КСЗІ ліцензії, оскільки це питання регулюється постановою Кабінету Міністрів України від 16.11.2016 № 821 «Деякі питання ліцензування господарської діяльності з надання послуг у галузі криптографічного захисту інформації (крім послуг електронного цифрового підпису) та технічного захисту інформації за переліком, що визначається Кабінетом Міністрів України».

3. *Основними цілями розроблення проєкту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Технічного регламенту засобів криптографічного захисту інформації»* є:

забезпечення відповідності засобів КЗІ вимогам з безпеки, визначених міжнародними, європейськими та національними стандартами України;

запровадження незалежної оцінки відповідності засобів КЗІ відповідно до вимог Закону України «Про технічні регламенти та процедури оцінки відповідності»;

імплементація вимог Регламенту ЄС 910 з безпеки засобів КЕП (засоби КЗІ категорії «Е»), що є зобов'язанням України в рамках виконання Угоди про асоціацію;

сприяння сумісності засобів КЗІ України та НАТО;

підвищення рівня доступності послуг електронного урядування з використанням засобів КЗІ;

підвищення рівня кіберзахисту.

Проєкт наказу Адміністрації Держспецзв'язку «Про затвердження переліку стандартів та технічних специфікацій, дозволених для реалізації в засобах криптографічного захисту інформації, та визначення такими, що втратили чинність, деяких наказів Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України», розробляється відповідно до вимог Закону України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності».

4. *Проєктом наказу Адміністрації Держспецзв'язку «Про внесення змін Положення про державну експертизу в сфері технічного захисту інформації»* пропонується:

уточнення термінології, функцій Адміністрації Держспецзв'язку у рамках організації експертизи, порядку подання заяв на проведення експертизи, об'єктів експертизи, галузі застосування експертизи методом аналізу декларацій, змісту експертного висновку, особливостей проведення експертизи засобів технічного захисту інформації;

скасування вимог щодо погодження програм та методик проведення експертизи з уповноваженим структурним підрозділом Адміністрації Держспецзв'язку;

введення норми інформування Адміністрації Держспецзв'язку щодо стану КСЗІ ІТС, які мають декларації або атестати відповідності з необмеженим терміном дії.

5. *Проєктом наказу Адміністрації Держспецзв'язку «Про внесення змін до Положення про державну експертизу в сфері криптографічного захисту інформації»,* вимоги Положення приводяться у відповідність із вимогами законодавства у сфері захисту інформації.

Також слід зазначити, що 07.11.2018 набрав чинності Закон України «Про електронні довірчі послуги», який регулює відносини, що виникають між юридичними, фізичними особами, суб'єктами владних повноважень у процесі надання, отримання електронних довірчих послуг, процедури надання цих послуг, нагляду (контролю) за дотриманням вимог законодавства у сфері електронних довірчих послуг, а також основні організаційно-правові засади електронної ідентифікації.

Одночасно з набранням чинності Законом України «Про електронні довірчі послуги» втратив чинність Закон України «Про електронний цифровий підпис» та змінилася сфера державного регулювання електронного цифрового підпису на сферу електронних довірчих послуг.

У зв'язку з цим проводиться робота щодо визнання такими, що втратили чинність, низки нормативно-правових (у тому числі регуляторних) актів у сфері регулювання електронного цифрового підпису, розроблених Адміністрацією Держспецзв'язку.

Підготовка проєктів регуляторних актів у сфері телекомунікацій і користування радіочастотним ресурсом України

1. На виконання Плану організації підготовки проєктів актів, необхідних для забезпечення реалізації Закону України від 7 лютого 2017 р. № 1834-VIII «Про доступ до об'єктів будівництва, транспорту електроенергетики з метою розвитку телекомунікаційних мереж», схваленого на засіданні Кабінету Міністрів України 05.04.2017 (протокол № 28), а також у зв'язку із затвердженням Урядом правил надання доступу до інфраструктури об'єкта будівництва, транспорту, електроенергетики, кабельної каналізації електрозв'язку та будинкової розподільної мережі у 2019 році було підготовлено та затверджено *спільний наказ Адміністрації Держспецзв'язку та Міністерства енергетики та вугільної промисловості України від 05.06.2019 № 314/245 «Про визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства зв'язку України від 07.03.1997 № 28 і Міністерства енергетики та електрифікації України від 20.03.1997 № 27», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 20 червня 2019 року за № 645/33616*.

2. З метою виконання підпункту 3.1 протокольного рішення № 9 Національного координаційного центру кібербезпеки при Раді національної безпеки і оборони України від 08.06.2018 протягом 2019 року було продовжено розробку *проєктів наказів Адміністрації Держспецзв'язку «Про затвердження Технічних вимог до основних технічних засобів системи оперативно-технічного управління телекомунікаційними мережами»* та *«Про затвердження умов Типового договору та Типового договору взаємодії операторів телекомунікацій з Національним центром оперативно-технічного управління мережами телекомунікацій»*.

Завершення виконання зазначених завдань заплановано у 2020 році.

3. Відповідно до частини шостої статті 29 Закону України «Про телекомунікації», пунктів 44-46 Порядку оперативно-технічного управління телекомунікаційними мережами в умовах надзвичайних ситуацій, надзвичайного та воєнного стану, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 29.06.2004 № 812, було продовжено розробку *проєкту наказу Адміністрації Держспецзв'язку «Про затвердження Основних вимог до форм і строків подання інформації до Національного центру оперативно-технічного управління мережами телекомунікацій»*.

Завершення розроблення проєкту зазначеного регуляторного акта заплановано у 2020 році.

4. У зв’язку із втратою чинності Декрета Кабінету Міністрів України від 10.05.1993 № 46-93 «Про стандартизацію і сертифікацію» та з метою приведення Законів України «Про Державну службу спеціального зв’язку та захисту інформації України», «Про телекомунікації», «Про радіочастотний ресурс України» у відповідність до вимог Законів України «Про стандартизацію», «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» Адміністрацією Держспецзв’язку розроблено *проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законів України у зв’язку із втратою чинності Декрету Кабінету Міністрів України від 10.05.1993 № 46-93 «Про стандартизацію і сертифікацію»*.

У зв’язку із прийняттям Верховною Радою України Закону України від 20.09.2019 № 124-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв’язку з прийняттям Закону України «Про стандартизацію» (набрання чинності – 16.10.2020), в якому врегульовані запропоновані у законопроєкті питання у сфері стандартизації, його підготовку припинено.

5. У зв’язку із втратою чинності Декрету Кабінету Міністрів України від 10.05.1993 № 46-93 «Про стандартизацію і сертифікацію», на виконання вимог абзацу третього частини п’ятої розділу X «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності» та відповідно до підпунктів 1, 2, 6 пункту 4 Положення про Адміністрацію Державної служби спеціального зв’язку та захисту інформації України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03.09.2014 № 411 (далі – Положення № 411), Адміністрацією Держспецзв’язку розроблено *проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до Правил надання та отримання телекомунікаційних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 11 квітня 2012 р. № 295»*, яким, зокрема, передбачено приведення термінології у відповідність із вимогами законодавства.

Водночас у Верховній Раді України зареєстровані наступні законопроєкти:

«Про електронні комунікації» (реєстр. № 2264 від 15.10.2019);

«Про радіочастотний ресурс України» (реєстр. № 2316 від 25.10.2019);

«Про розвиток інфраструктури для цифрової трансформації економіки і суспільства» (реєстр. № 2320 від 28.10.2019).

З огляду на зазначене робота, з розробки проєкту постанови буде продовжена у 2020 році після прийняття зазначених законопроєктів.

6. З метою підтримання пропозицій суб’єктів господарювання, громадських організацій щодо забезпечення застосування Технічного регламенту радіообладнання, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.05.2017 № 355, на радіообладнання, яке введене в обіг до набрання чинності постанови Кабінету Міністрів України від 24.05.2017 № 355, та розповсюдження дії зазначеної постанови на колісні транспортні засоби з 01.01.2020, Адміністрацією Держспецзв’язку розроблено *проєкт постанови*

Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 24 травня 2017 р. № 355», яку було прийнято на засіданні Уряду 10.04.2019 за № 323.

7. Відповідно до пункту 4 частини першої статті 15 Закону України «Про телекомунікації», Закону України «Про захист прав споживачів», Положення № 411, потребувало нормативно-правового врегулювання питання визначення вимог до рівня якості послуг фіксованого телефонного зв'язку.

З цією метою впродовж 2019 року проводилася розробка *проєкту наказу Адміністрації Держспецзв'язку «Про затвердження Вимог щодо рівня якості послуг фіксованого телефонного зв'язку»*.

Роботу з удосконалення зазначеного проєкту наказу буде продовжено у 2020 році в межах діяльності робочої групи з питань підготовки пропозицій щодо вимог до якості телекомунікаційних послуг, утвореної наказом Адміністрації Держспецзв'язку від 19.03.2014 № 122.

8. Відповідно до пункту 4 частини першої статті 15 Закону України «Про телекомунікації», Закону України «Про захист прав споживачів», Положення № 411, та на виконання пункту 1 Плану заходів щодо підвищення якості послуг рухомого (мобільного) зв'язку, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.07.2018 № 540, впродовж 2019 року проводилася розробка проєкту наказу Адміністрації Держспецзв'язку «Про затвердження Вимог щодо рівня якості послуг рухомого (мобільного) зв'язку», який подавався до Міністерства юстиції України для проведення державної реєстрації, однак його повернуто на доопрацювання.

Завершити виконання зазначеного завдання планується у 2020 році.

9. Відповідно до пункту 4 частини першої статті 15 Закону України «Про телекомунікації», Закону України «Про захист прав споживачів», Положення № 411, приведення у відповідність із чинним законодавством потребували Показники якості послуг із передачі даних, доступу до Інтернету та їх рівнів, затверджені наказом Адміністрації Держспецзв'язку від 28.12.2012 № 803, зареєстровані в Міністерстві юстиції України 21.01.2013 за № 135/22667.

У 2019 році проводилася розробка проєкту наказу Адміністрації Держспецзв'язку «Про затвердження Вимог щодо рівня якості послуг із передачі даних і доступу до Інтернету», який доопрацьовуватиметься в 2020 році з метою врахування пропозицій, наданих НКРЗІ.

Підготовка проєктів регуляторних актів у сфері кіберзахисту

1. Відповідно до підпункту «г» підпункту 3 пункту 2 Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29.12.2016 «Про загрози кібербезпеці держави та невідкладні заходи з їх нейтралізації», введеного в дію Указом Президента України від 13.02.2017 № 32, та пункту 2 Плану заходів на 2017 рік з реалізації Стратегії кібербезпеки України, затвердженого

розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10.03.2017 № 155-р, виконувалось завдання щодо затвердження протоколу спільних дій суб'єктів забезпечення кібербезпеки, власників (розпорядників) об'єктів критичної інформаційної інфраструктури під час виявлення, попередження, припинення кібератак та кіберінцидентів, а також при усуненні їх наслідків.

Координація зусиль усіх суб'єктів забезпечення кібербезпеки об'єктів критичної інформаційної інфраструктури у ході виконання превентивних заходів, виявлення спроб та/або фактів вчинення кібератак та кіберінцидентів, стримування кібератак, припинення та усунення наслідків кібератак та кіберінцидентів, відновлення сталого функціонування об'єктів критичної інформаційної інфраструктури є запорукою забезпечення на належному рівні кіберзахисту об'єктів критичної інфраструктури України. Проблемним питання залишається відсутність нормативно-правової бази, яка б врегулювала основні аспекти спільної діяльності суб'єктів забезпечення кібербезпеки, суб'єктів кіберзахисту та власників (розпорядників) об'єктів критичної інформаційної інфраструктури, алгоритмів інформаційного обміну між ними, послідовності дій і розподілу їх функцій задля ефективної взаємодії під час попередження, виявлення, припинення кібератак та кіберінцидентів, а також при усуненні їх наслідків.

Адміністрацією Держспецзв'язку розроблено *проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Протоколу спільних дій суб'єктів забезпечення кібербезпеки, власників (розпорядників) об'єктів критичної інформаційної інфраструктури під час виявлення, попередження, припинення кібератак та кіберінцидентів, а також при усуненні їх наслідків»*, який листом Адміністрації Держспецзв'язку від 28.03.2017 № 04/02/01-158дск на адресу заінтересованих державних органів надіслано для погодження.

Зауваження та пропозиції, надані заінтересованими органами, було в цілому враховано при доопрацюванні проєкту акта. Ті зауваження і пропозиції, що не були враховані або враховані частково, обговорені на міжвідомчих узгоджувальних нарадах, за результатами яких було підготовлено нову редакцію проєкту зазначеного регуляторного акта, яка листом Адміністрації Держспецзв'язку від 19.11.2018 № 05/02-3638 надіслана на погодження до заінтересованих державних органів.

05.06.2019 проєкт акта та аналіз регуляторного впливу до нього викладено на офіційному вебсайті Держспецзв'язку з метою проведення його громадського обговорення та листом від 05/02-526 від 05.06.2019 надіслано до Державної регуляторної служби України з метою проведення його експертизи на додержання вимог Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності».

У зв'язку з отриманням негативного висновку Державної регуляторної служби України, надісланого листом від 18.07.2019 № 328, наразі готується нова редакція проєкту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Протоколу спільних дій суб'єктів забезпечення кібербезпеки, власників (розпорядників) об'єктів критичної інформаційної інфраструктури

під час виявлення, попередження, припинення кібератак та кіберінцидентів, а також при усуненні їх наслідків».

2. Відповідно до частини другої статті 6 Закону України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» виконувалось завдання щодо розробки загальних вимог до кіберзахисту об’єктів критичної інфраструктури, а також критеріїв та порядку віднесення об’єктів до об’єктів критичної інфраструктури.

Стратегією кібербезпеки України, затвердженою Указом Президента України від 15.03.2016 № 96, визначено основні загрози кібербезпеці, зокрема для об'єктів критичної інфраструктури, шляхи протидії ним та зазначено, що сучасні інформаційно-комунікаційні технології можуть використовуватися для здійснення терористичних актів.

Аналіз кіберзагроз свідчить, що кібератаки на комунікаційні системи та системи управління технологічними процесами об'єктів критичної інфраструктури держави таких галузей, як енергетика, хімічна промисловість та інші може призвести до виникнення надзвичайних ситуацій техногенного характеру та/або негативного впливу на стан екологічної безпеки держави.

З урахуванням потреб національної безпеки і необхідності запровадження системного підходу до розв’язання проблеми на загальнодержавному рівні створення системи захисту критичної інфраструктури є одним із пріоритетів у реформуванні сектору оборони і безпеки України.

Головним критерієм віднесення об’єктів до об’єктів критичної інфраструктури є визнання того, що наслідки порушення сталого функціонування одного або низки об’єктів критичної інфраструктури можуть спричинити надзвичайні ситуації та/або мати негативний вплив на стан екологічної, енергетичної, економічної фінансової безпеки, на стан обороноздатності держави, порушити систему управління нею. Тому передусім необхідно визначити важливість інфраструктурних об’єктів для надання основних послуг у всіх секторах економіки та сферах діяльності задля впровадження низки заходів щодо захисту таких об’єктів від реалізації можливості виникнення кризових ситуацій.

Розроблений Адміністрацією Держспецзв’язку *проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Загальних вимог з кіберзахисту об’єктів критичної інфраструктури, критеріїв та порядку віднесення об’єктів до об’єктів критичної інфраструктури»* листом від 18.05.2018 № 05/03-1581 було надіслано на погодження до заінтересованих державних органів.

Крім того, проєкт зазначеного акта листом Адміністрації Держспецзв’язку від 25.05.2018 № 05/02-1644 надіслано до Державної регуляторної служби України з метою проведення його експертизи на додержання вимог Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», а також розміщено на офіційному вебсайті Держспецзв’язку з метою проведення його громадського обговорення.

Зауваження та пропозиції заінтересованих органів було в цілому враховано при доопрацюванні проєкту зазначеного регуляторного акта.

У зв'язку з наданими зауваженнями прийнято рішення щодо поділу проєкту актана два окремих проєкти, а саме *проєкту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Загальних вимог до кіберзахисту об'єктів критичної інфраструктури»* та «*Про затвердження критеріїв та порядку віднесення об'єктів до об'єктів критичної інфраструктури»*.

24.06.2019 Кабінетом Міністрів України прийнято постанову від 24.06.2019 № 518 «Про затвердження Загальних вимог до кіберзахисту об'єктів критичної інфраструктури».

На виконання рішення Урядового комітету з питань економічної, фінансової та правової політики, розвитку паливно-енергетичного комплексу, інфраструктури, оборонної та правоохоронної діяльності листом від 14.03.2019 № 5442/0/2-19 проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження критеріїв та порядку віднесення об'єктів до об'єктів критичної інфраструктури» повернуто до Адміністрації Держспецзв'язку у зв'язку з необхідністю його доопрацювання.

Наразі нова редакція *проєкту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку віднесення об'єктів до об'єктів критичної інфраструктури»* надіслана на повторне погодження до заінтересованих державних органів, а текст проєкту Постанови та аналіз регуляторного впливу до нього 26.11.2019 викладено на офіційному вебсайті Держспецзв'язку з метою проведення його громадського обговорення.

3. Відповідно до частини третьої статті 4 Закону України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» виконувалось завдання щодо розробки Порядку формування переліку об'єктів критичної інформаційної інфраструктури, переліку таких об'єктів та порядку їх внесення до державного реєстру об'єктів критичної інформаційної інфраструктури, а також порядку формування та забезпечення функціонування державного реєстру об'єктів критичної інформаційної інфраструктури.

Розбудова цілісної системи кібербезпеки вимагає чіткого окреслення об'єктів кібербезпеки, передусім шляхом визначення переліку тих об'єктів критичної інформаційної інфраструктури, щодо яких пріоритетно мають здійснюватися заходи з кіберзахисту, а також заходи з аудиту інформаційної безпеки.

Станом на сьогодні, перелік інформаційно-телекомунікаційних систем об'єктів критичної інфраструктури держави формується відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23.08.2016 № 563 «Про затвердження порядку формування переліку інформаційно-телекомунікаційних систем об'єктів критичної інфраструктури держави».

Водночас набуття чинності Законом України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» вимагає включення до переліку об'єктів критичної інформаційної інфраструктури держави систем управління технологічними процесами, що не мають виходу каналами електрозв'язку за

межі контрольованої зони, але кібератака на які може призвести до негативних наслідків, зазначених у Порядку формування переліку об'єктів критичної інформаційної інфраструктури.

Крім того, забезпечення кіберзахисту об'єктів критичної інфраструктури в сучасних умовах інформаційних війн вимагає особливої уваги до усіх критично важливих об'єктів інфраструктури незалежно від форми власності з огляду на те значення, яке вони мають для економіки та промисловості, суспільства та безпеки населення, виведення з ладу або порушення функціонування яких може справити негативний вплив на стан національної безпеки і оборони України, навколишнього природного середовища, а погіршення їх функціонування може заподіяти майнову шкоду та/або становити загрозу для життя і здоров'я людей.

Тобто питання формування Переліку та підтримки його в актуальному стані є одним з першочергових кроків на шляху створення загальнодержавної системи захисту об'єктів критичної інфраструктури.

При цьому, забезпечення належного функціонування Переліку вимагає створення автоматизованої системи накопичення, обліку, обробки і зберігання відомостей про ті об'єкти критичної інформаційної інфраструктури, які внесені до Переліку – державного реєстру об'єктів критичної інформаційної інфраструктури.

З огляду на зазначене, Адміністрацією Держспецзв'язку розроблено *проєкт постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядків формування переліку об'єктів критичної інформаційної інфраструктури, порядку внесення об'єктів критичної інформаційної інфраструктури до державного реєстру об'єктів критичної інформаційної інфраструктури, його формування та забезпечення функціонування»,* який листом від 16.04.2018 № 05/01-1177 було надіслано на погодження до заінтересованих державних органів.

Крім того, зазначений проєкт постанови Кабінету Міністрів України викладено на офіційному вебсайті Держспецзв'язку з метою проведення його громадського обговорення та надіслано до Державної регуляторної служби України з метою проведення його експертизи на додержання вимог Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності».

Зауваження та пропозиції надані заінтересованими органами було в цілому враховано при доопрацюванні проєкту акта. Ті зауваження і пропозиції, що не були враховані або враховані частково, обговорено 27.06.2018 на міжвідомчій узгоджувальній нараді, за результатами якої підготовлено нову редакцію проєкту постанови Кабінету Міністрів України.

Нову редакцію зазначеного проєкту регуляторного акта викладено на офіційному вебсайті Держспецзв'язку, листом Адміністрації Держспецзв'язку від 16.07.2018 № 05/01-2197 надіслано на погодження до заінтересованих державних органів та до Державної регуляторної служби України.

Після проведення правової експертизи зазначений проєкт акта надіслано до Кабінету Міністрів України (лист Адміністрації Держспецзв'язку

від 19.11.2018 № 05/02-3637) з метою його подальшого розгляду та винесення на розгляд профільного Урядового комітету та Уряду.

На виконання рішення Урядового комітету з питань економічної, фінансової та правової політики, розвитку паливно-енергетичного комплексу, інфраструктури, оборонної та правоохоронної діяльності листом від 14.03.2019 № 5442/0/2-19 проєкт акта повернуто до Адміністрації Держспецзв'язку у зв'язку з необхідністю його доопрацювання.

Наразі нова редакція проєкту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядків з питань формування переліку об'єктів критичної інформаційної інфраструктури, порядку внесення об'єктів критичної інформаційної інфраструктури до державного реєстру об'єктів критичної інформаційної інфраструктури, його формування та забезпечення функціонування» надіслана на повторне погодження до заінтересованих державних органів, а текст проєкту та аналіз регуляторного впливу до нього 26.11.2019 викладено на офіційному вебсайті Держспецзв'язку з метою проведення його громадського обговорення.

4. Відповідно до підпункту б підпункту 5 пункту 1 Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 10.07.2017 «Про стан виконання Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про загрози кібербезпеці держави та невідкладні заходи з їх нейтралізації», введеного в дію Указом Президента України від 13 лютого 2017 року № 32», введеного в дію Указом Президента України від 30.08.2017 № 254, виконувалось завдання щодо врегулювання питання стосовно заборони державним органам, підприємствам, установам і організаціям державної форми власності закуповувати послуги (укладати договори) з доступу до мережі Інтернет у операторів (провайдерів) телекомунікацій, у яких відсутні документи про підтвердження відповідності системи захисту інформації встановленим вимогам у сфері захисту інформації.

Суть проблеми полягає у необхідності забезпечити захист державних інформаційних ресурсів при підключенні інформаційно-телекомунікаційних систем органів виконавчої влади, інших державних органів, підприємств, установ та організацій до мережі Інтернет, відповідно до вимог сучасності та з урахуванням підвищення рівня загроз у кіберпросторі. Крім того, у зв'язку зі змінами у законодавстві у сфері захисту інформації та розвитком законодавчої бази у сфері кіберзахисту існує необхідність врегулювати процедури підключення інформаційно-телекомунікаційних систем, де обробляються державні інформаційні ресурси.

Кіберзахист державних електронних інформаційних ресурсів та захист інформаційної інфраструктури, призначеної для обробки інформації, вимога щодо захисту якої встановлена законом, має полягати, зокрема у забезпеченні безпеки інформаційно-телекомунікаційних систем органів виконавчої влади, інших державних органів, підприємств, установ та організацій, які одержують, обробляють, поширюють і зберігають державні інформаційні ресурси під час підключення їх до мережі Інтернет.

Відповідно до Закону України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки» комунікаційні системи всіх форм власності, в яких обробляються національні інформаційні ресурси та/або які використовуються в інтересах органів державної влади, органів місцевого самоврядування, правоохоронних органів та військових формувань, утворених відповідно до закону, а також комунікаційні системи, які використовуються для реалізації правовідносин у сферах електронного урядування, електронних державних послуг, електронного документообігу є об'єктами кіберзахисту та, як наслідок, до них мають бути застосовані організаційні, правові, інженерно-технічні заходи, а також заходи захисту інформації, спрямовані на запобігання кіберінцидентам, виявлення та захист від кібератак. При цьому, Законом України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» визначено, що «державні інформаційні ресурси повинні оброблятися в системі із застосуванням комплексної системи захисту інформації з підтвердженою відповідністю».

Таким чином, для забезпечення захисту державних інформаційних ресурсів, які оброблюються в інформаційно-телекомунікаційних системах органів виконавчої влади, інших державних органів, підприємств, установ та організацій та які підключені до мережі Інтернет, у такого роду інформаційно-телекомунікаційних системах необхідно застосовувати комплексні системи захисту інформації з підтвердженою відповідністю.

Ці вимоги мають знайти своє відображення у нормативно-правових актах, якими регламентується порядок підключення до глобальних мереж передачі даних інформаційно-телекомунікаційних систем органів виконавчої влади, інших державних органів, підприємств, установ та організацій, які одержують, обробляють, поширюють і зберігають державні інформаційні ресурси.

З огляду на зазначене, Адміністрацією Держспецзв'язку у 2019 році продовжено розробку *проєкту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку доступу до мережі Інтернет»* (у 2018 році змінено назву з – «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 12.04.2002 № 522»).

За результатами завершення у травні 2019 року чергового кола узгоджувальних процедур та отримання позитивного висновку Державної регуляторної служби України підготовлено оновлену редакцію *проєкту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку доступу до мережі Інтернет»*, яку подано до Міністерства юстиції України з метою проведення правової експертизи.

У зв'язку з отриманим негативного висновку Міністерства юстиції України, надісланого листом від 27.06.2019 № 317/13808-26-19/8.1.5 опрацьовувалось питання щодо врахування наданих Міністерством юстиції України зауважень, за результатами чого було прийнято рішення щодо необхідності визнання постанови Кабінету Міністрів України від 12.04.2002 № 522 «Про затвердження Порядку підключення до глобальних мереж передачі даних» такою, що втратила чинність, та врахування окремих норм в проєкті постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 29.03.2006 № 373» («Про затвердження Правил

забезпечення захисту інформації в інформаційних, телекомунікаційних та інформаційно-телекомунікаційних системах»).

Діяльність з відстеження результативності регуляторних актів

Протягом 2019 року на виконання вимог статті 10 Закону України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» та відповідно до Плану-графіка проведення Адміністрацією Держспецзв'язку заходів з відстеження результативності регуляторних актів на 2019 рік, було проведено відстеження результативності таких наказів Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України:

від 09.03.2018 № 143 «Про внесення змін до Граничних тарифів на послуги конфіденційного зв'язку», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 26.03.2018 за № 360/31812;

від 19.12.2018 № 766 «Про внесення змін до наказу Адміністрації Держспецзв'язку від 23.05.2016 № 346», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15.01.2019 за № 50/330214;

від 07.08.2013 № 420 «Про затвердження Граничних тарифів на послуги конфіденційного зв'язку», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України за №1512/24044 (у редакції наказу Адміністрації Держспецзв'язку від 09.03.2018 № 143, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 26.03.2018 за № 360/31812);

від 23.05.2016 № 346 «Про затвердження Порядку прийняття рішень щодо визначення операторів інформаційно-телекомунікаційних систем (мереж) Національної системи конфіденційного зв'язку», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 05.08.2016 за № 1097/29227, у редакції наказу Адміністрації Держспецзв'язку від 19.12.2018 №766, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15.01.2019;

від 13.10.2017 № 565 «Про внесення змін до Положення про державну експертизу в сфері технічного захисту інформації», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 09.11.2017 за № 1363/31231;

від 22.09.2015 № 570 «Про затвердження Змін до Положення про державну експертизу в сфері криптографічного захисту інформації, затвердженого наказом Адміністрації Держспецзв'язку від 23.06.2008 № 100» зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 09.10.2015 за № 1222/27667;

від 14.12.2015 № 767 «Про внесення змін до Положення про порядок виробництва та експлуатації засобів криптографічного захисту інформації», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06.01.206 за № 22/28152;

від 19.05.2015 № 270 «Про визнання таким, що втратив чинність, наказу Головного управління з питань радіочастот при Кабінеті Міністрів України від 05 вересня 1995 року № 39», зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 27.05.2015 за № 618/27063;

від 05.06.2019 № 314/245 «Про визнання таким, що втратив чинність, наказу Міністерства зв'язку України від 7 березня 1997 року № 28, Міністерства енергетики та електрифікації України від 20 березня 1997 року

№ 27», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 20.06.2019 за № 645/33616 (спільний з Міністерством енергетики та вугільної промисловості України).

Крім цього здійснено повторне відстеження результативності постанови Кабінету Міністрів України від 24.05.2017 № 355 «Про затвердження Технічного регламенту радіообладнання».

Отже, за результатами здійснення Адміністрацією Держспецзв'язку державної регуляторної політики у 2019 році спостерігається тенденція щодо зменшення рівня державного регулювання у сфері технічного та криптографічного захисту інформації.

Виходячи із запланованих та виконуваних у 2019 році заходів, спостерігається збереженння тенденцій щодо планування збільшення кількості регуляторних актів, а також вдосконалення існуючих регуляторних актів у сферах телекомунікацій і користування радіочастотним ресурсом України та кіберзахисту.

Впродовж 2019 року продовжували вживатися заходи стосовно вдосконалення рівня організації здійснення Адміністрацією Держспецзв'язку державної регуляторної політики, зокрема у частині забезпечення прозорості всіх етапів її регуляторної діяльності.

Голова Державної служби спеціального
зв'язку та захисту інформації України Валентин ПЕТРОВ

До вих. № 18/02-163
від 31.01.2020